

MENNINGIN LOYSIR SEG

VIT HALDA FRAM AT MENNA FØROYAR. Og øll tøk, sum eru tikin á sjálvstýris- og sjálvbjargnisleið, hava loyst seg. Vit eru komin so langt saman. Men nógv er eftir at gera. Og menning tekur tíð.

TÚ VEITST, HVAR TÚ HEVUR TJÓÐVELDI. Vit siga tað, sum vit gera, og gera tað, sum vit siga. Ongantið áður hevur ein stjórn í Føroyum framt so nógv av tí, sum stóð í samgonguskjalinum. Nógv er framt, mangt er í menning, og nýggjar avbjóðingar skulu setast á dagsskrá.

Menning merkir broyting. Framburður. Betran. At tingini ikki bara eru, sum tey eru. Hetta samgonguskeiðið hevur Tjóðveldi tikið tung tøk at menna fiskivinnuna, pensjónirnar, heilsuverkið, altjóða samstørv og okkara fíggarliga stöðufesti.

ENDAMÁLID ER GREITT. Øll tøk og øll menning førir okkum nærri máli- num um einar grønar, sjálvberandi og frælsar Føroyar, javnsettar við okkara grannalond og við allan heim. Føroyar eru verdar at menna, og **menningin loysir seg.**

FRÆLST FÓLK Í FRÆLSUM LANDI

Tjóðveldi vil, at Føroyar verða skipaðar sum sjálvstøðug tjóð. Fólknið í Føroyum eigur alla avgerðina um, at Føroyar verða skipaðar sum fullveldi og sjálvstøðugt land. Í komandi valskeiði hevur tað týðning, at vit **áhalddandi bjálva okkum búskaparlíga**, so at vit gerast eitt **sjálvberandi samfelag**. Vit hava yvirtikið fleiri málsóki í hesum farna valskeiði, og vit mugu halda á við at taka ábyrgd.

Somuleiðis vil Tjóðveldi, at vit taka fulla **ábyrgd á uttanríkispolitiskum málum**, at vit **lækka ríkisveitingina, fyrirreika yvirtøkur** av dómsvaldi, løgreglu, rættarskipan og loftferðslumálum, og at vit **taka ábyrgd fullt og heilt av útlendingaøkinum**. Tjóðveldi vil, at vit skipa **føroyskan lestrarstuðul til øll føroysk lesandi, eisini uttan fyri Føroyar**.

Tjóðveldi vil, at vit gera ein **fullveldissáttmála við Danmark**, har vit áseta samstarv um gjaldoyra, rættindini hjá fólki í báðum londum og annað samstarv sum **tvær sjálvstøðugar vinnatjóðir**. Tjóðveldi vil, at sáttmálin síðan verður lagdur til **fólka- atkvøðu hjá Føroya fólki**. Vit skulu somuleiðis samtykkja okkara egnu stjórnarskipan.

HETTA HAVA VIT LOYST SAMAN:

1 FRAMSKYGDUR FÍGGJARPOLITIKKUR, SUM TRYGGJAR OKKUM FRÆLSI

Ein sterkur búskapur er fyrsta fyrirtreyt fyri einum sjálvberandi, fræls- sum samfelag. Við hegnisligum búskaparpolitikki hevur samgongan **vent stórum halli til stórt avlop**.

Við Búskapargrunninum hava vit bjálvað búskapin og **hava nú nakað at standa ímóti við**, tá ið tíðirnar venda. Vit hava samanlagt **eina milliard í avlopi á fíggarlógini** og hava goldið nógv niður í skuld. **Ríkisveitingin úr Danmark er í dag bert 3% av BTÚ**, og Tjóðveldi vil, at vit halda á við at styrkja og menna búskapin so, at vit **gerast fullt og heilt óheft av danskari ríkisveiting** og samstundis hava ein sterkan og sunnan búskap

2 VIT HAVA SAMEINT OKKARA 3 SJÚKRAHÚS

Okkara heilsuverk er ein av grundsúlunum undir føroyska vælferðarsam- felagnum, og seinastu fyra árin hava vit **uppraðfest og ment heilsuverkið** á mongum økjum.

Játtanin til heilsuverkið er **hækkað við 250 millónum krónum**, serlæk- natalið økt við einum fjórðing, og fleiri øki eru ment munandi, eitt nú psykiatriin og røntgenókið. Og størsta frambrotið er, at tey **trý føroysku sjúkrahúsinu nú eru undir einari leiðslu og samstarva væl um øll øki**, sjúklínginum og samfelagnum at frama. Tjóðveldi vil, at vit halda fram við at menna eitt nútímans, norðurlendskt sjúkrahúsværk. Samstundis vil Tjóðveldi, at vit **halda fram við at menna psykiatriska økið**, eins og vit hava gjørt seinasta valskeið. Tjóðveldi arbeiðir miðvíst við at **javnseta sálarligu heilsuna við líkamligu heilsuna**.

3 PENSJONISTAR HAVA FLEIRI PENGAR UM HENDI

Okkara elstu borgarar skulu hava **góð og rík ellisár**, har tey hava **frælsi til at virka og liva eftir tørv**. Tað setti samgongan sær fyri, og við pensjóns- nýskipanini hava vit millum annað tryggjað, at pensjónistar hava meira pening um hendi, og frá 1. januar eisini stórri **frælsi til at tilrættisleggja ellisárini** eftir tørv við fjølbroyttum pensjónsaldri og móguleikum fyri at halda fram á arbeiðsmarknaðinum ella at fara frá fyrr.

Tjóðveldi vil, at vit framhaldandi menna eldraókið til at **taka støði í torvi- num hjá tí einstaka**, og at hvør einstakur okkara fær eitt virðiligt og gott eldralív.

STÓRMÁL ENN Í MENNING

1 BURÐARDYGG FISKIVINNA SKAL SKAPA VARANDI VIRÐI

Samgongan hevur seinasta valskeið **framt fiskivinnunýskipan**, sum trygg- jar høvuðsvinnu okkara í komandi tíðum. Hóast nýskipanin **ikki er liðugt ment**, so eru grundreglurnar staðfestar, har **fiskurin er tryggjaður sum ogn Føroya fólks**, og har útlendskur ognarskapur ikki hevur rætt til fiskin. Nú skulu vit halda á at **menna fiskivinnunýskipanina**, so bæði verandi vinna, komandi vinnulív og føroyska samfelagið alt kann fáa sum mest burtur úr høvuðsvinnu okkara.

Tjóðveldi vil, at vit gera **serstaka nýskipan fyri útróðrarflotan**, og at vit skapa stórri kapping og atkomumøguleikar. Vit vilja **endurskoða og styrkja grundarlagið fyri menningarkvotum**, stuðla undir **menning, nýskapan og gransking við virðisøking fyri eyga**, taka gjald av yvir- normalum vinningi og tryggja, at **veidiðgjöld og uppboðssølgjöld ikki verða drigin upp í manningarpartin**.

2 ÍLØGUR Í ÚTBÚGVING OG MENTAN KASTA ALTÍÐ AV SÆR

Skúlaskapur, mentan og gransking í øllum liðum eru bulurin undir vitan- samsamfelagnum, og tað er okkara skylda at tryggja, at vit eru **millum framsam tjóðir**, tá ið umræður útbúgving og gransking. Seinastu árin hava vit millum annað **økt mentanar- og listastuðulin**. **Fleiri útbúgvingar eru komnar kring alt landið og á Fróðskaparsetrinum**, fleiri **lestraríbúðir eru bygdar**, og fleiri eru sloppin inn á sjúkraræktarfrødisútbúgvingina.

Tjóðveldi vil, at vit komandi árin **raðfesta fleiri útbúgvingar kring alt landið, og at vit útbúggja musikkúlskipanina um alt landið**. At vit fara undir **nýtt Fróðskaparsetur og harvið kampusøki**. **Granskingin skal styrkjast munandi**, eitt **Tjóðleikhús skal byggjast**, ein **altjóða mari- timur útbúgvingardepil** skal skipast, fjarlestrarmøguleikarnir styrkjast, **ferðavinnudepil** skal setast á stovn, **háskúlarin kring landið økjað**, styttri **handverkara- og yrkisútbúgvingar skulu raðfestast** og viðurskiptini hjá lærlingunum betrast.

7 TJÓÐARMÁL TIL KOMANDI VALSKEIÐ

Tað er eingin løtt loysn á teimum avbjóðingum, sum føroyska samfelagið í dag hevur fyri framman. Tí er neyðugt, at vit í summum málum **leggja partapolitik og seráhugamáli til vikis og standa saman um at loysa trupulleikar fyri tjóðina**.

1 Í FØROYUM SKULU ØLL KUNNA FÁA BÚSTAÐ

Tjóðveldi vil, at leig avbæðandi partar semjast um at byggja **500 bústaðir** aftrat, bæði sum leiguíbúðir og lútaíbúðir. Tjóðveldi vil vera við til at skipa eina tankasmiðju, sum kann geva íblástur til at loysa bústaðarspurningin frameftir. Heimilað verður Bústøðum at útgeva lánsbrøv við tryggi í føstu ognini. Eitt føroyskt realkredittlánsbræv verður skipað, og kommunurnar fáa heimild at byggja **fjølbroyttar eldra- bústaðir og lútaíbúðir**. Bústaðir skal fáa heimild at geva 2. veðrættarlán til húsabygging í bygðum og útjaðarum. 300 milliónir skulu setast til **vardar bústaðir**. Lestrar- bústaðir skulu byggjast kring landið, har útbúgvingarstovnar eru - **Í Vági og í Klaksvík er hetta í gongd**. Og avmarkingar skulu setast fyri, í hvønn mun útlendingar skulu kunna keypa bústaðir og fasta ogn í Føroyum.

2 ALT LANDIÐ SKAL FÁA GAGN AV FERÐAVINNUNI

Føroyska ferðavinnan eigur at verða **burðardyggt og gagnlig fyri allar partar**, sum hon hevur ávirkan á. Ferðavinnan skal eisini **leggja pengar eftir sær um alt landið**.

Rætturin at ferðast á náttúrni skal tryggjast og skipast í **samstarvi við fólk á staðnum**, tey sum verða av jørðini og við dyggum atlit til náttúrni og hvat hon tolar. **Allir føroyingar skulu hava rætt til at ferðast í høgum í Føroyum við fyrilíti fyri landbúnaði, náttúruvernd og virkseminum hjá jarðeigarum og festarum**. Føroyingar skulu ikki gjalda fyri vanliga gongd í haaga og í fjøllum, men tað skal verða mógulegt at taka gjald fyri vinnu- ligar gonguferðir.

Lendisplanleggjargarlóg skal gerast, sum tryggjar, at lendi verða brúkt skilabest. **Margfeldislógin skal samtykkjast**, so atlit verður tikið til, hvussu vit best **verja okkara náttúru**. Tjóðveldi hevur longu eina lidna lóg at leggja á staðni, tá ið tað kemur saman.

3 VIT SKULU MENNA FØROYSKA VIÐGERÐARTRYGD

Áhaldandi tøkini fyri at útvega fleiri serlæknar og onnur skikkað heilsustarvsfólk, má halda fram, so at vit fæstir verður kunnu gerast í Føroyum. Hetta er ein fortreyt fyri, at vit fáa sett **føroyska viðgerð- og útgreiningartrygd** í verk, sum skal tryggja, at fólk fáa **stundisliga viðgerð í Føroyum**. Tjóðveldi vil gerast menna føroyska heilsuverkið enn at flyta viðgerðir skulu byggjast kring landið, har útbúgvingarstovnar eru - **Í Vági og í Klaksvík er hetta í gongd**. Og avmarkingar skulu setast fyri, í hvønn mun útlendingar skulu kunna keypa bústaðir og fasta ogn í Føroyum.

4 GRØN ORKA FER AT VINNA Í LONGDINI

Atlit til náttúruna og **ítøkilig tøk fyri at leggja um til varandi orkukeldur** skulu setast á breddan á øllum mótum komandi árin. Tjóðveldi vil, at frá 2022 skulu nýggj seghús og bygningar lúka krøv um grøna orkusveit, og at vit **gera tað mógulegt hjá øllum at leggja um** til varandi orkusveit.

Somuleiðis vilja vit, at **lóggáva fyri vinnuliga dálking** verður herd, og at fýrtekur, sum gera **fløgur í orkuvinnarlig skip** og reiðskap, skulu **fáa fyrir- mun**. El- og vetnibilar skulu fáa fyrirmun, og mvg-frítøka skal víðkast til at fegna um allar grønar orkuskipanir og bjálving av sethúsum og bygning- um. Tjóðveldi vil seta í verk ítøkilig stig at **basa allari plastdálking** á sjógvni og landi.

Somuleiðis vil Tjóðveldi, at vit taka **tey 17 heimsmálini** hjá ST til okkum.

5 FØROYSKAR LOYSNIR SKAPA FRÆLSI Í FAMILJULÍVINUM

Tjóðveldi vil, at vit fara undir at **stytta um arbeiðsvikuna** hjá teimum, sum starvast í vaktunum stovnum. Tjóðveldi vil taka stig til samráðingur við partarnar á arbeiðsmarknaðinum um móguliga stytting av arbeiðsvikuni. Tjóðveldi vil, at vit skapa **stórri rásarúm til barnafamiljur** í mun til barns- burðarfarloyvi, har stórri atlit skal takast til tøvni hjá einstøku familjuni. Familjurættur er í hesum valskeiðinum komin á føroyskar hendur, og tí kunnu vit nú gera eina føroyska foreldramyndugleikalóg, sum tekur út- gangsstøði í, hvat er best fyri barnið.

Tjóðveldi vil, at vit seta **fólkaheilsuna í fremstu røð**, og at vit leggja áherðslu á **heilsufremjan og fyrirbygving**. Umframt, at vit komandi árin verpa ljós á **heilvagnar og góðsger** og stovnum kring landið, við serligum atlit til at **eta lokalt og dygdargott**.

6 EITT STERKT VINNULÍV ER BULURIN

Tjóðveldi vil **uppraðfesta rýður- og matvørumer**, so vaksandi kann um útflytningin av hádygdarvørum. Føroyar skulu gerast munandi **meira sjálvveitandi við matvørum** sum mjólkaúrdrátti, grønmoti, kjøti og sjómoti, og vilja vit í hesum sambandi skapa eina nútímans jarðar- og landbúnaðarlóg. Vit skulu virka fyri, at felags átøk fyri kreativar vinnur verða samskipað í mentanar-, vinnu-, og uttanríkispolitikki. Í øllum innkeypi skal **føroysk førleikamenning** vera ein partur av tiltøkunum, og har tað eru útlendsk feløg, sum vinna útbøð, skulu eisini vera treytir um førleikamenning í Føroyum.

Tjóðveldi er til reiðar at **endurskoða vinnupolitikkin og virka fyri eini burðardyggar vinnu**. Tjóðveldi vil virka fyri at **rúmka um ræsur- nar hjá øllum føroyskum vinnum**, sum virka í útlondum, og í tí sambandi eisini virka fyri at **flutningsvinna á sjógvni og landi fær í munna** samskiptum í øðrum, sum onnur **heima hjá okkum**.

7 VIT SKULU VIRKA OG LIVA ALLASTAÐNI Í FØROYUM

Tjóðveldi vil, at vit raðfesta tær tunlar, sum eftir eru at byggja í Føroyum, og soleiðis gera eina miðvísa ættin fyri hesum. Vit **hvalbiartunnilin** verður ein verjandi vegin byrjað við tunlinum **Norður um Fjall og síðan hinar stórri landtunnlarnar**. Av smærri tunlunum verður eftir **dalstunnilin** farið undir **fámjinstunnilin**, og síðan tunlar til **Tjørnuvíkar og Gjár**. Tjóðveldi vil, at vit **seta svøroyartunnilin á skrá**. Vit skulu **dagføra strandfara- flotan**, og vit skulu áhaldandi **menna samferðslumøguleikar til útoyggj og smápláss**. Vit skulu hava serskipanir so, at tað áhaldandi verður gjørligt at **lúgva og virka á útoyggj**. Hetta merkir eitt nú, at nýggj almenn arbeiðspláss skulu um gjørligt skapa móguleikar hjá fólki á útoyggj at arbeiða á staðnum.

MENNINGIN
LOYSIR SEG